

SURI

Dokumentárny film
PAVLA BARABÁŠA

KMEŇ, KTORÝ EŠTE VZDORUJE

Distribučná premiéra: 21. máj 2015

Krajina pôvodu: Slovensko

Rok výroby: 2015

Odporúčaná prístupnosť: 12+

Formát: DCP, Blu-ray, DVD

Žáner: dokumentárny film

Produkcia: K2studio, www.k2studio.sk

Scenár, kamera a réžia: Pavol Barabáš / **Strih:** Róbert Karovič / **Hudba:** Martin Barabáš

Minutáž: 65 min.

O FILME

Dobrodružná cesta po neznámej africkej rieke nás zavedie k unikátnemu prírodnému kmeňu Suri. Počas putovania ich územím spoznávame spoločenstvo, ktoré sa rozhodlo bojovať za zachovanie svojich tradícií a pôvodného spôsobu života. Film je vážnym zamyslením nielen nad ich budúcim osudom a zaníkaním jedinečných kultúr, ale aj nad potrebou rôznorodosti ľudstva, nevyhnutnej na prežitie našej civilizácie v globalizujúcom sa svete.

Film Suri nadväzuje na mimoriadne úspešný film Pavla Barabáša s podobnou témou Pygmejovia – deti džungle. Tento film získal viacero prestížnych cien a v rámci rôznych prehliadok si našiel cestu k desiatkam tisíc divákov nielen na Slovensku. Svedčí to o veľkom diváckom záujme o tému prírodných kultúr s posolstvom ako by sa človek mal správať k našej Zemi a ako naše konanie ovplyvňuje dianie na opačnom konci sveta.

Film Suri prináša veľmi aktuálnu tému zachovania rôznorodosti kultúr. Lebo pohľad inej kultúry nám môže priniesť kritický pohľad na tú našu. Prečo je naša cesta ku šťastiu aj napriek mnohým technickým vymoženostiam dlhšia...

PAVOL BARABÁŠ o filme:

„Vnímajúc náš svet sa mi zdá, že vlády sa ho snažia mať pod stále väčšou kontrolou. No je zrejmé, že sa kontrole vymyká. Pokrok vedy a technológie, ktorý by mal do nášho života vnášať istotu, má aj opačný účinok. Globálne otepľovanie, znečistenie, narastajúce konflikty sú len príklady neistôt, ktoré nám rozpínajú pokrok prináša. Nezáleží na tom, kde žijeme a akí sme bohatí. Každému sa pretvára doterajší spôsob života. Premenu prechádzajú aj tradičné kultúry. No zo sveta rúcajúcich sa tradícií nevzniklo nikdy nič dobré. Preto je dôležité, aby sme sa učili pestovať toleranciu ku kultúrnej rozmanitosti, aby sme sa neutopili vo vlastnej samolúbsti. Tento svet veľkých premien má vplyv na všetko, čo robíme a „vcucáva“ nás to do ťažko pochopiteľného systému. Dôsledky je cítiť všade. Svetový trh je ľahostajný k štátnym hraniciam, a tým aj ku schopnosti štátov ovplyvňovať udalosti vo vnútri. Politici strácajú rešpekt a nikoho príliš nezaujímajú, čo povedia. Jedno kliknutie myšou na opačnej strane zemegule môže zmeniť chod ekonomiky aj nášho štátu. Špekulatívny nárast komodít môže zmeniť život nič netušiacich ľudí na opačnej strane planéty.

Africký kmeň Suri, ktorý žil doteraz izolovane na etiópsko-sudánskej hranici, bol pre mňa synonymom slobodných ľudí - nezávislých od okolitého sveta. Teraz stojí pred existenčnou hrozbou. Satelitné skenovanie pod ich pastvinami objavilo ložiská ropy i zlata. Kmeň, ktorý tu prežíval stáročia na základe dávnych tradícií, sa zrazu stal na vlastnom území nepohodlný. Mítvoly dedičanov, ktorí sa nechceli vysťahovať, sú pochované v hromadných hrobách. Hoci žili akoby v dobe kamennej, organizácia ich kmeňového systému im umožňovala žiť spokojný život pastierov, kde najväčším majetkom nebolo zlato, ale rodina a zdravý dobytok. Ešte pred pár rokmi neporušené etnikum, sa už dnes zmieta v agónii, ktorej sme sa nechtiac stali svedkom.”

SURI kmeň, ktorý ešte vzdoruje

Suri patrí medzi pôvodné kmene Etiópie. O Surmoch sa traduje, že sú nebezpeční, nevypočítateľní a majú samopaly. Výrazným znakom tohto kmeňa sú labrety vložené do spodnej pery. Vkladajú si ich ženy, ktoré sa už môžu vydávať (13 – 16 rokov). Postupne si peru naťahujú, aby sa do nej vošiel čo najväčší hlinený tanierik. Čím väčší tanierik – tým krajšia žena. Aby držal, je potrebné vytrhnúť dva spodné predné zuby. Keď sa zo ženy stane vdova, celú spodnú peru si odreže, aby sa už nemohla zdobiť. Nosenie tohto tanierika však nie je povinné a ani ho nie je potrebné nosiť stále. Napríklad počas jedenia si ho ženy vyberajú.

Ďalším znakom tohto kmeňa je maľovanie tiel bielou hlinkou a tetovanie, ktoré je vlastne jazvou vzniknutou po reznutí žiletkou. Kým u žien je dôvod najmä estetický, muži používajú takéto tetovanie pre zastrašenie nepriateľa. Najpozoruhodnejšou slávnosťou tohto kmeňa je určite boj *donga*. Ide o boj s palicou, ktorého cieľom je ukázať odvahu a schopnosť brániť rodinu.

Africký kmeň Suri sa snaží žiť ich tradičným spôsobom života tak, ako ho žili jeho predkovia. Naša civilizácia však nepozná hranice. Pomaly ale isto spôsobuje, že tradičné kmene v Afrike zanikajú. Odkedy sa na ich území objavili ložiská ropy a zlata, sú vytláčané zo svojho územia a bojujú o prežitie. Etiópska vláda ich presúva, určuje nové pravidlá, zakazuje tradície a tak ich ticho likviduje. Ústava, ktorá má tieto kmene chrániť, sa stala len papierom. Nevýhodou je aj negramotnosť týchto kmeňov, ktoré vlastníctvo pôdy nemajú na papieri. A tak sa aktívne bránia po svojom. Otázka je, dokedy budú schopní takto vzdorovať.

„Môj otec, jeho otec aj jeho dedo sa tu narodili a sú tu pochovaní. Z tejto zeme neodídem. Ak nás budú nútiť, bude vojna. Ostanem v tejto dedine. Buď živý na zemi alebo mŕtvy pod ňou. Ale neodídem.“

člen kmeňa Suri

EXPEDÍCIA

ČLENOVIA EXPEDÍCIE

Pavol Barabáš
Ivan Bulík
Miroslav Dušek
Matej Fabiánek
Tomáš Lukačovič

Pavol Barabáš o expedícii:

„V roku 2001 sme ako druhá posádka sveta splavili vtedy ešte nepoznanú etiópsku rieku Omo s množstvom unikátnych kmeňov pri jej brehoch. Tam vznikla túžba vrátiť sa a s niektorým z kmeňov ostať dlhšie, aby sme spoznali bližšie ich spôsob života. Na kmeňové územie juhu Etiópie sme sa vrátili o desať rokov neskôr. Zaskočili nás obrovské zmeny, ktoré sa tu udiali. Preto sme sa s Ivanom rozhodli zorganizovať cestu ku kmeňu Suri, aby sme stihli zachytiť ich unikátny spôsob života skôr, ako z našej planéty navždy zmizne. V roku 2012 sme v päťici splavili rieku Godžeb a dostali sa tak na odľahlé územie Surmov.

Pre mňa bolo nakrúcanie tohto dokumentu mimoriadne náročné vzhľadom na logistiku, starostlivosť o techniku, chýbajúce zdroje energie nielen na rieke, ale aj na kmeňovom území. Mali sme minimum dostupných informácií a stálu neistotu, čo bude nasledovať ďalšiu hodinu, ďalší deň. Snažil som sa expedíciu nakrútiť čo najvernejšie tak, ako prebiehala, bez hraných či opakovaných scén. Stála pripravenosť a intuícia je pri takomto type zaznamenávania nevyhnutná.“

O expedícii očami Ivana Bulíka:

„Mali sme len nejasnú predstavu o rieke, jednoduché, neisté mapy zo satelitu. Len čo sme na rieku vkročili, pochopili sme, že sa vydávame do absolútne neporušenej divočiny, bez jedinej stopy človeka. Krajina doslova prekypovala životom – po stromoch skákali guarézy, po brehoch sa promenádovali tlupy pavánov, vzduchom plachtili ibisy, volavky, orliaky, nepreberné množstvo pestrofarebných vtákov, z rieky vykukovali hrbofaté tlamy krokodílov s veľkými očnými bulvami. Kráľom na rieke Godžeb bol hroch, krásne zato nevypočítateľné, agresívne zviera, ktoré ma na svedomí najviac ľudských životov v Afrike. Boli na rieke doslova všade. Úplne ovládali tok rieky. Ak sme hrochov videli včas, vyhli sme sa im veľkým oblúkom.

Najhoršie boli nečakané stretnutia, keď čakali ukryté pod hladinou a náhle nás prekvapili, keď sa vynorili pri našej lodi. Jedna skupina hrochov na nás dokonca aj zaútočila a bez akéhokoľvek strachu nás prenasledovali. Agresívne vyskakovali nad hladinu, zúrivo fíkali, smerovali ku nám. Niekedy sa hrochy nečakane vynárali meter, dva od nás, vymrštili svoje telo a prudko vyfúkli prúd vody. Vtedy sme naozaj s veľkým strachom a rešpektom pred týmto kráľom riek pádlovali čo najrýchlejšie preč. Bezpeční sme pred nimi neboli ani na brehu. Vychádzali totiž v noci na pastviny, kde sme práve stanovali. Ich typické „vrří“ sa ozývalo nočným údolím.

Na rieke nás čakalo množstvo pekných perejí a dva ťažké úseky, ktoré sa splaviť nedali. Vo valiacej sa pene neostávalo miesto pre ovládanie raftu. Všetky veci aj s raftom sme prenášali cez obludné balvany. Po 150 km plavby sa Godžeb vlieval do rieky Omo, ktorú sme splavili pred pár rokmi. Na lodi sme boli výborná partia. Všetci si domov prinášame silné zážitky z nespútanej riavy a cennej, nedotknutej prírody.

Po 210 km sa naša plavba skončila. Chalani odišli na jazero Awasa a ja s Paľom sme sa vydali k divokému kmeňu Surmov (Suri). Bola to moja tretia expedícia na ich neprebádané územie, kde som chcel prejsť poslednú veľkú časť ich hornatého územia. Pred pár mesiacmi zomrel etiópsky premiér a Surmovia pochopili túto náhlu udalosť ako koniec etiópskej nadvlády. Zastreli niekoľko úradníkov, obsadili mnohé úseky ciest do ich teritória, kde prepádali autá Etiópcanov. Na druhej strane ich územia vykopali vojnovú sekeru s kmeňom Dizi, kde začala regulárna vojna a obnovili aj „zlé“ vzťahy s kmeňom Nijangaton (Bume).

Surmovia sú v Etiópii posledným nespútaným kmeňom. Iné Etiópske kmene už vláda pokorila a ich územia prenajíma cudzím spoločnostiam na pestovanie plodín. Surmov sa bojí každý, kto s nimi prišiel do styku. Aj keď má vláda v oblasti už 2 roky rozmiestnené veľké jednotky vojakov, nezlomili ich. Nezmenila ich ani 19 ročná snaha kresťanov o ich „pocivilizovanie“. Misia z Tulgitu po skoro dvadsaťročnom snažení nadobro odchádza. Surmovia sú stále páni svojej zeme. S Paľom sme sa dostali cez ťažko prístupné hory na územia, kde neboli nikdy nielen cudzinci, ale ani domáci Etiópcania.

Prešli sme veľkým územím, s množstvom osád, navštívili niekoľko izolovaných miest, kde muži strážia svoj najväčší poklad – dobytok. Napriek tomu, že vláda pred dvoma rokmi zakázala Surmom množstvo ich rituálov, tradícií a zvykov, podarilo sa nám opäť zažiť divokú dongu, keď sa na zelenej ploche zhromaždili stovky nahých, čiernych tiel a s dlhými palicami „dula“. Stretli sa v odvekom zápase, kde každý muž chce ukázať, že sa nebojí bolesti. Bola to obrovská emócia. Krik, bolesť, údery, krv, spev mužov, strelba zo samopalov.

Podarilo sa nám zažiť ozdobné narezávanie kože mladých žien, pitie krvi dobytká, spev, tanec, maľovanie tiel.... Bola to pravdepodobne moja posledná expedícia na územie divokého kmeňa Suri. Zdokumentovali sme a pochopili život tohto nevypočítateľného a neprístupného kmeňa, pred ktorým sa všetci trasú po stáročia. Paľo položil na ceste po území Surmov otázku: - Prečo sme tu? Každý z nás si ju zodpovedal vo svojom ja. Pre mňa to je absolútna jedinečnosť a výnimočnosť tohto divokého, afrického kmeňa. Cením si ich hrdosť a nebojnosť, s ktorou bránia svoje kravy, rodinu, zem a tradície. Nevieť, či je niekde na našej planéte ešte kmeň, ktorý dodržiava svoje rituály z pradávných dôb tak, ako je tomu u Surmov “.

PAVOL BARABÁŠ

(1959)

Pavol Barabáš je autor širokej škály horských a dobrodružných filmov. Nakrúcal v neprístupnej divočine, dravých riekach, na ľadových štítoch i hlbokých jaskyniach ďaleko od civilizácie. Rád vyhľadáva príbehy, v ktorých sa človek dostáva až za hranicu svojich možností. Fascinuje ho každé stretnutie s cudzou kultúrou. Priťahujú ho územia tibetského budhizmu, ale i prírodných ľudí ukrytých hlboko v džungli. Jeho filmy sú o tom, ako by sa človek mal správať k tejto Zemi.

Má za sebou niekoľko objavných expedícií, od nájdenia civilizáciou nedotknutých ľudí doby kamennej v pralesoch v Novej Guiney, cez spoluobjavenia megajaskyne na stolovej hore Chimantá až po absolvovanie prvého prechodu Ellsworthovho pohoria v Antarktíde. Pešo dosiahol Severný i Južný pól, žil s Pygmejami v Kongu, prešiel najťažší kaňon sveta Trou de Fer. Za svojich 35 filmov dostal množstvo ocenení po celom svete.

Filmografia (výber):

Suri 65' (2015), Žit' pre vášeň 60' (2014), Polárnik 55' (2014), Hľadači tieňa 32' (2013), Stopy na hrebeni 53' (2013), Príbehy tatranských štítov 5x30' (2011, 2012, 2013), Pygmejovia – deti džungle 52' (2011), Trou de fer – železná diera 55' (2011), Mongolsko – v tieni Džingischána 61' (2010), Tajomstvo podzemia 15' (2009), Bhutan – hľadanie šťastia 33' (2008), Everest - juzek psotka 26' (2008), Carstensz – siedma hora 44' (2008), Neznáma Antarktída, 40' (2007), Vysoké Tatry – divočina zamrznutá v čase 52' (2007), Tepuy - cesta do stredu Zeme 63' (2007), Premeny Tatier 13' (2006), Pururambo 54' (2005), Amazonia Vertical 63' (2004), Tatry mystérium 11' (2003), Omo – cesta do praveku 68' (2002), Mustang 28' (2001), Expedícia Sibír 36' (2001), Tajomné Mamberamo 65' (2000), 118 dní v zajatí ľadu 57' (1998), 80 metrov pod vrcholom 52' (1997), Budhistický Ladakh 20' (1996)

Vybrané ocenenia:

Z množstva medzinárodných ocenení si režisér veľmi váži Cenu Medzinárodnej aliancie horských filmov za svetový prínos a kameramanskú prácu v dokumentárnom filme s vysokohorskou, horolezeckou a objaviteľskou tematikou v extrémnych častiach sveta a z domácich ocenení národnú cenu Slnko v sieti.

Všetky získané ocenenia nájdete na:

<http://www.k2studio.sk/k2studio/pavol-barabas>

KONTAKT

www.k2studio.sk

K2studio

Venuje sa hlavne tvorbe dokumentárnych filmov s dobrodružnou tematikou o hľadaní, objavovaní a nachádzaní neznámych miest na našej planéte a zaznamenávaní krás Slovenska z pohľadu, z akého ich málo poznáme...

Asociácia slovenských filmových klubov

Občianske združenie, ktoré od r. 1993 zastrešuje a metodicky usmerňuje činnosť filmových klubov na Slovensku je zároveň najväčším distribútorom artovej kinematografie; titulov zlatého fondu svetovej kinematografie a súčasnej slovenskej a českej hranej, dokumentárnej a animovanej tvorby. Prináša do kín každý rok takmer 40 celovečerných filmov. Je hlavným organizátorom dvoch najväčších putovných filmových podujatí v SR – Medzinárodný filmový festival FEBIOFEST a prehliadka PROJEKT 100. ASFK sa venuje vzdelávaciemu projektu *Filmy pre školy a Filmový kabinet deťom*. Spoločne so SFÚ vydáva jediný filmologický časopis na Slovensku Kino-Ikon a ďalšie filmové publikácie. Pravidelne dvakrát do roka organizuje programovacie semináre dramaturgov a zástupcov filmových klubov. ASFK je držiteľom mnohých domácich ocenení za distribúciu a národných cien *Slnko v sieti*.

PRODUKCIA

K2studio

Oráčska 18
Bratislava - Rača,
831 06 Slovak Republic
www.k2studio.sk
✉ k2@k2studio.sk

DISTRIBÚCIA

Asociácia slovenských filmových klubov

Brnianska 33
Bratislava
811 04 Slovak Republic
www.asfk.sk
✉ asfk@asfk.sk

PR pre film SURI

Martina Pašteková

Asociácia slovenských filmových klubov
☎ +421 (0) 904 573 237
✉ pastekova@asfk.sk

TRAILER

<https://www.youtube.com/watch?v=o4DlmzpDr18>

DISTRIBUČNÝ LIST

<http://www.asfk.sk/film/suri>

VIAC INFORMÁCIÍ

www.k2studio.sk
www.asfk.sk

FB

<https://www.facebook.com/pages/K2-studio-films/293058977959?fref=ts>

Produkcia

Distribúcia v SR

ASOCIÁCIA
SLOVENSÝCH
FILMOVÝCH
KLUBOV

Realizáciu a distribúciu filmu finančne podporil

Partner

Mediálni partneri

GEO

OUTDOOR
FILMY.SK

film.sk

Pravda

CITYLIFE.SK
ČO SA DEJE V BRATISLAVE A OKOLÍ

:RÁDIO_FM